

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

Sophie Carlgren
Enheten för tillsyn
010-2231269

TILLSYN

Datum
2014-10-13

Beteckning
203-37432-2014

NACKA KOMMUN

2014-10-15

Dnr

Dpl

Tillsyn av Överförmyndarnämnden i Nacka kommun

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Stockholms län har efter granskning av ärendet funnit anledning att kritisera Överförmyndarnämnden i Nacka kommun på följande punkter:

- Bristfällig handläggning av en begäran om byte av god man
- Bristfällig handläggning av en begäran om handlingsutlämnande

Redogörelse för ärendet

ÅR har i skrivelser inkomna till Länsstyrelsen mellan den 24 september 2013 och den 4 november 2013 framfört klagomål mot Överförmyndarnämnden i Nacka kommun (nämnden). Av klagomålet framgår att ÅR är missnöjd med hur nämnden hanterat dotterns, MRW, ansökan om att få byta god man samt hur nämnden har hanterat en begäran om att få ta del av allmänna handlingar.

Begäran om byte av god man

Länsstyrelsen har tagit del av nämndens akt i det aktuella ärendet och av akten framgår bl.a. följande. Den 29 november 2012 inkom en ansökan från MRW om att få byta god man. Nämnden har därefter bl.a. lämnat den dåvarande gode mannen samt MRW:s föräldrar tillfälle att yttra sig över ansökan. Den 15 januari 2013 ansökte nämnden till tingsrätten om att aktuellt godmanskap skulle upphöra. Tingsrätten beslutade i juni 2013 att inte bifalla nämndens ansökan. Tingsrätten entledigade även den tidigare gode mannen och förordnade ÅR som god man. Nämnden överklagade tingsrättens beslut till hovrätten som den 26 september 2013 undanröjde tingsrättens beslut och återförvisade ärendet till tingsrätten för fortsatt handläggning. Nämnden har därefter återkallat sin ansökan om upphörande av godmanskapet. Den 20 november 2013 beslutade nämnden att bifalla MRW:s begäran om byte av god man.

Nämnden har i yttrande till Länsstyrelsen bl.a. framfört följande. I yttrandeförfarandet angående MRW:s ansökan om byte av god man framkom att MRW ställt ut en fullmakt till ÅR. Skrivningen i fullmakten var att ÅR omedelbart per den 25 november 2012 skulle gå in i gode mannens ställe. När denna information framkom gjorde nämnden bedömningen att ett godmanskap inte längre behövdes. Nämnden ansökte därför till tingsrätten om att godmanskapet skulle upphöra.

Nämnden ansåg att det inte var aktuellt att vidta åtgärder rörande byte av god man förrän frågan om godmanskapets upphörande hade prövats av tingsrätten. Nämnden ansåg inte att huvudmannen skulle lida några rättsförluster då hennes hjälpbehov tillgodosågs av mamman genom fullmakten. Genom tingsrättens beslut hade ÅR

TILLSYN

Datum
2014-10-13

Beteckning
203-37432-2014

mandat att verka för MRW fram till hovrättens beslut om att undanröja tingsrättens beslut, vilket nämnden fick kännedom om först den 15 oktober 2013. Nämnden ville inte fatta beslut i frågan om byte av god man förrän nämnden fått kännedom om den fortsatta handläggningen hos tingsrätten. Nämnden har dock därefter skyndsamt handlagt ärendet.

Tingsrätten har haft en lång handläggningstid och dessutom begick den ett rättegångsfel som gjorde att ärendet komplicerades och drog ut på tiden än mer. Under perioden 3 juni till 15 oktober 2013 har det inte ens varit möjligt med något byte då ÅR redan var förordnad som god man. ÅR har haft möjlighet att under hela perioden företräda MRW med fullmakt. I vissa fall kan en myndighet neka till generella fullmakter men både MRW:s handläggare på försäkringskassan och hennes LSS-handläggare bekräftade att de godtog fullmakt utställd av MRW. Enligt nämndens mening har den agerat efter bästa förmåga i detta ärende som inte varit okomplicerat.

Begäran om handlingsutlämnande

Av akten framgår även att nämnden den 28 juni 2013 mottog en begäran från MRW och ÅR om att samtliga handlingar rörande MRW skulle kopieras och lämnas ut. Vidare ville de ha kopior på handlingar rörande lämplighetsprövningen av MRW:s tidigare gode män. Kopior på handlingar som fanns i MRW:s personakt lämnades ut den 1 juli 2013. Av en skrivelse från ÅR som nämnden mottog den 9 juli 2013 framgår emellertid att handlingarna rörande lämplighetsprövningen av MRW:s tidigare gode män aldrig lämnades ut. Den 5 augusti 2013 mottog nämnden på nytt en begäran från ÅR om att aktuella handlingar rörande lämplighetsprövningen skulle lämnas ut. Nämnden avslog begäran den 7 augusti 2014.

Nämnden har bl.a. framfört följande angående ovan nämnda begäran. Enheten kopierade och skickade MRW alla handlingarna som fanns i personakten men missade att det även fanns en begäran om utlämnande av dokument som rörde lämplighetsprövningen av MRW:s gode män. Den 9 juli 2013 inkom till nämnden en ny skrivelse från ÅR med en påminnelse om att få ta del av ovan nämnda handlingar. En handläggare på enheten ringde då upp ÅR och förklarade att handlingarna inte kunde lämnas ut. Handläggaren frågade om man kunde avvakta med saken till juristen på nämnden var tillbaka från semestern. Handläggaren fick uppfattningen att MRW genom sin gode man ÅR kunde avvakta med beslut i saken.

Nämndens slutsats över det inträffade är att MRW borde ha fått ett avslagsbeslut eller i vart fall information om att hon kunde begära ett avslagsbeslut på de handlingar som rör lämplighetsprövningen redan vid första förfrågan i början på juli. Det får ligga nämnden till last att så inte skedde. Enhetschefen ska med personalen på enheten gå igenom rutinerna för begäran om utlämnande av allmänna handlingar som är sekretessbelagda för att minimera felhantering från nämndens sida i framtiden.

TILLSYN

Datum
2014-10-13

Beteckning
203-37432-2014

Bedömning

Länsstyrelsens tillsyn

Enligt 19 kap. 17 § föräldrabalken (FB) ska länsstyrelsen utöva tillsyn över överförmyndare, överförmyndarnämnder och deras verksamhet. I länsstyrelsens tillsyn ingår att granska om handläggning av och beslut i överförmyndarärenden strider mot lag eller författning eller av annat skäl är felaktiga eller olämpliga. Om länsstyrelsen kommer fram till att något fel har begåtts kan länsstyrelsen kritisera överförmyndarens handläggning och tillsyn. Enligt 19 kap 9 § FB kan en överförmyndare, en ledamot i överförmyndarnämnd eller en ersättare efter en anmälan av länsstyrelsen entledigas av tingsrätten, om det visar sig att han eller hon inte är lämplig.

Den tillsyn länsstyrelsen ska utöva innebär inte att länsstyrelsen kan överpröva beslut på det sätt en överinstans gör. Länsstyrelsen kan således inte upphäva ett beslut av en överförmyndare och ersätta med ett nytt. I tillsynsrollen ligger inte heller att en länsstyrelse annat än i rena undantagsfall ska uttala sig om bedömningar som gjorts i beslut som kan omprövas av tingsrätt efter överklagande.

Begäran om byte av god man

Enligt 11 kap. 21 § föräldrabalken har huvudmannen rätt att ansöka om sin ställföreträdarens entledigande.

Överförmyndarens handläggning av ärenden där någon enskild är part ska enligt 7 § förvaltningslagen (1986:223) handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. I detta ligger att ärenden inom rimlig tid ska avslutas genom någon form av beslut.

Länsstyrelsen kan konstatera att det tagit nämnden nästan ett år att fatta ett beslut med anledning av MRW:s begäran om byte av god man. Nämnden ansökte visserligen till tingsrätten om upphörande av godmanskapet ganska snart efter det att ansökan kommit in till nämnden. Enligt Länsstyrelsens mening förto dock detta inte nämndes skyldighet att inom en rimlig tid hantera och avsluta MRW:s ansökningsärende. Det faktum att ÅR hade fullmakt är inte skäl till att inte fatta ett beslut i ärendet. Fram till tingsrättens beslut den 3 juni 2013 var ÅR inte förordnad till god man och MRW hade således skäl under tiden från den 29 november 2012 till den 3 juni 2013 att ansöka om byte. Mot bakgrund av ovanstående anser Länsstyrelsen att nämnden inte kan undgå kritik för handläggningen av ärendet.

Begäran om handlingsutlämnande

I 2 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen stadgas att allmän handling som får lämnas ut, dvs. inte omfattas av sekretess, ska på begäran genast eller så snart det är möjligt på stället utan avgift tillhandahållas den som önskar ta del av handlingen. Den som önskar ta del av handlingen har i sådant fall enligt 2 kap. 13 § TF även rätt att mot fastställd avgift få kopia av handlingen.

TILLSYN

Datum
2014-10-13

Beteckning
203-37432-2014

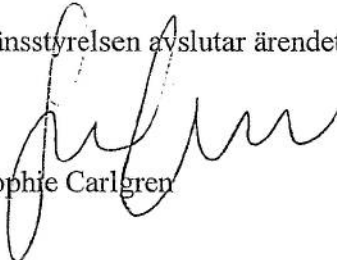
JO har uttalat sig angående hur lång tid det får ta att hantera en begäran om att få ut handlingar vid flera tillfällen, bl.a. i beslut med dnr 566-2010:

Besked i en utlämnande fråga bör normalt lämnas samma dag som begäran gjorts. Någon eller några dagars fördröjning kan dock godtas om en sådan fördröjning är nödvändig för att ta ställning till om den efterfrågade handlingen är allmän och offentlig. Härtill kommer att ett visst dröjsmål är ofrånkomligt om framställningen avser eller fordrar genomgång av ett omfattande material. För att leva upp till TF:s skyndsamhetskrav måste den som omfattas av regleringen organisera sin verksamhet på sådant sätt att framställningar om handlingsutlämnande kan behandlas även under semesterperioder och enskilda personers bortovaro.

Om en begäran om att få del av en handling helt eller delvis inte kan tillmötesgå, ska den som gjort framställningen underrättas om detta. Enligt 6 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska han eller hon också informeras om möjligheten att begära myndighetens prövning och att det krävs ett skriftligt beslut av myndigheten för att beslutet ska kunna överklagas.

Av handlingarna i ärendet framgår att MRW och ÅR:s begäran om att lämna ut handlingar avseende lämplighetsprövningen av MRW:s tidigare gode män kom in till nämnden den 28 juni 2013. Den 7 augusti 2013 – dvs. nästan sex veckor efter det att begäran hade kommit in till nämnden – fattade nämnden ett skriftligt överklagbart beslut. Handläggningstiden i detta ärende har givetvis varit för lång och Länsstyrelsen anser att nämnden inte kan undgå kritik för dess hantering av ärendet. Nämnden har dock uppgett att de ska gå igenom rutinerna för begäran om utlämnande av allmänna handlingar för att minimera felhantering från nämndens sida i framtiden. Länsstyrelsen ser positivt på detta.

Länsstyrelsen avslutar ärendet.

Sophie Carlgren

Lotta Reimers

Kopior till:

Överförmyndarnämnden i Nacka kommun
Kommunstyrelsen i Nacka kommun
Kommunfullmäktige i Nacka kommun
(Anmälaren)